

Pohjois-Savon aluetalouskatsaus

Syksy 2019

TIIVISTELMÄ.....	2
1 ALUETALOUS POHJOIS-SAVOSSA JA KOKO MAASSA.....	4
1.1 Liikevaihto	4
1.2 Vienti	6
1.3 Palkkasumma	8
2 ALUETALOUS SEUDUTTAIN	10
2.1 Liikevaihto	10
2.2 Vienti	13
2.3 Palkkasumma	15
3 MAAKUNTIEN KEHITYKSEN VERTAILU	17
4 TYÖVOIMAVARAT JA TYÖLLISYYS	18
LIITE: TIETOSISÄLLÖN KUVAUS	20

Aluetaloukatsauksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta, Joroinen
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

TIIVISTELMÄ

POHJOIS-SAVON ALUETALOUS VIELÄ VAHVASSA ISKUSSA

Alkuvuoden 2019 tiedot osoittavat, että tasainen kasvu jatkuu vielä Pohjois-Savossa. Koko maassa tilanne on lähes samansuuntainen, joskin alkuvuonna aavistuksen Pohjois-Savoa heikompi. Alkuvuoden kehitys on ollut vielä kohtuullisella tasolla. Varsinkin euroalueella Suomen vientimarkkinoiden kasvu on kuitenkin hidastumassa. Epävarmuus maailmantaloudessa jatkuu.

Liikevaihdossa hyvä alkuvuosi

Alkuvuonna maakunnan liikevaihto kasvoi +4,9 %, koko maassa kasvua oli 3,6 %. Teollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa +4,9 %, koko maassa kasvua oli +4,5 %. Pohjois-Savon talouskasvu on vahvasti metalliteollisuuden varassa. Metalliteollisuus kasvatti alkuvuonna liikevaihtoaan +7,0 %, koko maassa +4,7 %. Metsä- ja puutuoteteollisuudessa kasvua oli 3,9 %, koko maassa 2,1 %. Kaupan ja matkailun liikevaihdon alkuvuoden kehitys on ollut koko maata parempaa. Alojen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +2,9 %. Yrityspalvelujen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +3,0 %.

Liikevaihto kasvoi kaikilla seuduilla pl. Koillis-Savo. Kuopion seudulla liikevaihto kasvoi alkuvuonna +6,4 %. Varkauden seudulla liikevaihdon vuotuiset vaihtelut sekä ylös että alas ovat olleet suuria. Vuoden 2019 alkupuoliskolla Varkauden liikevaihto nousi +3,8 %, mikä on pitkän ajan keskiarvon yläpuolella. Varkaudella näyttää nyt tulevan jo kolmas selkeä kasvun vuosi. Ylä-Savossa alkuvuonna 2019 liikevaihto kasvoi +3,5 %, hieman pitkän ajan keskiarvoa paremmin. Sisä-Savossa tammi-kesäkuussa 2019 liikevaihto kasvoi +2,3, hieman pitkän ajan kasvua heikommin. Koillis-Savo on nykyisin pieni tilastoalue, missä muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Alkuvuoden 2019 tietojen perusteella tästä olisi tulossa toinen heikko vuosi.

Viennissä erittäin vahva vuosipuolisko

Alkuvuonna Pohjois-Savon vienti piristyi verrattuna vuoden takaiseen, kasvua alkuvuonna 10,6 %. Tarkastelussa tulee huomioida, että vuosi 2018 oli maltillisemman kasvun vuosi, mutta vuonna 2017 vienti kasvoi jopa 15 %. Koko maassa vienti (+5,7 %) jatkaa varsin tasaista kasvua. Vienti on ollut erittäin vahvaa Pohjois-Savon suurimmalla vientialalla eli metalliteollisuudessa (+18,8 %). Koko maassa kasvua oli +5,8 %. Puutuoteteollisuus piristyi alkuvuonna +3,9 % kasvuun, vuosi 2018 oli heikompi vuosi. Koko maassa alkuvuoden kasvu oli 1,3 %.

Kuopion seudulla alkuvuoden vientikehitys (+6,8 %) on ollut selvästi parempaa kuin pitkän ajan keskiarvo. Ylä-Savossa kone- ja metalliyrittäjien ketju on kovassa kasvussa ja sen tuotteista pääosa menee vientiin. Hyvä kasvuvire on jatkunut alkuvuonna 2019 ja vienti kasvoi +11,3 %. Varkauden seudulla viennin arvo nousi jopa +18,2 % alkuvuonna, eli tulossa olisi selkeä kasvun vuosi. Sisä-Savossa vuodet 2016-2017 olivat voimakkaan kasvun vuosia, mutta nyt kasvu on tasaantunut. Alkuvuonna vienti kasvoi 1,6 %.

Palkkasumma edelleen kasvussa

Teollisuudessa palkkasumma kasvoi alkuvuonna +4,0 %, koko maassa +2,2 %. Metalliteollisuudessa kasvua oli +6,7 %, koko maassa +3,1 %. Alkuvuoden tietojen perusteella teollisuuden palkkasummakehitys jatkaa kolmatta vuotta hyvällä tasolla. Metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumma säilyi Pohjois-Savossa ja koko maassa lähes ennallaan. Kaupan palkkasumma kasvoi +3,3 % ja yrityspalvelun +4,5 %. Pohjois-Savon ja seutujen kaikkien toimialojen palkkasummaa tilastokeskus ei ole voinut toimittaa tulorekisteriin liittyvien ongelmien vuoksi. Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut Pohjois-Savossa vuosien ajan parasta ja koko maata parempaa. Ylä-Savossa kasvu on ollut koko maan tasolla ja lähellä sitä Sisä-Savossa. Kasvu on ollut näitä heikompa Varkauden ja Koillis-Savon seuduilla.

Työttömien määrä vielä laskussa

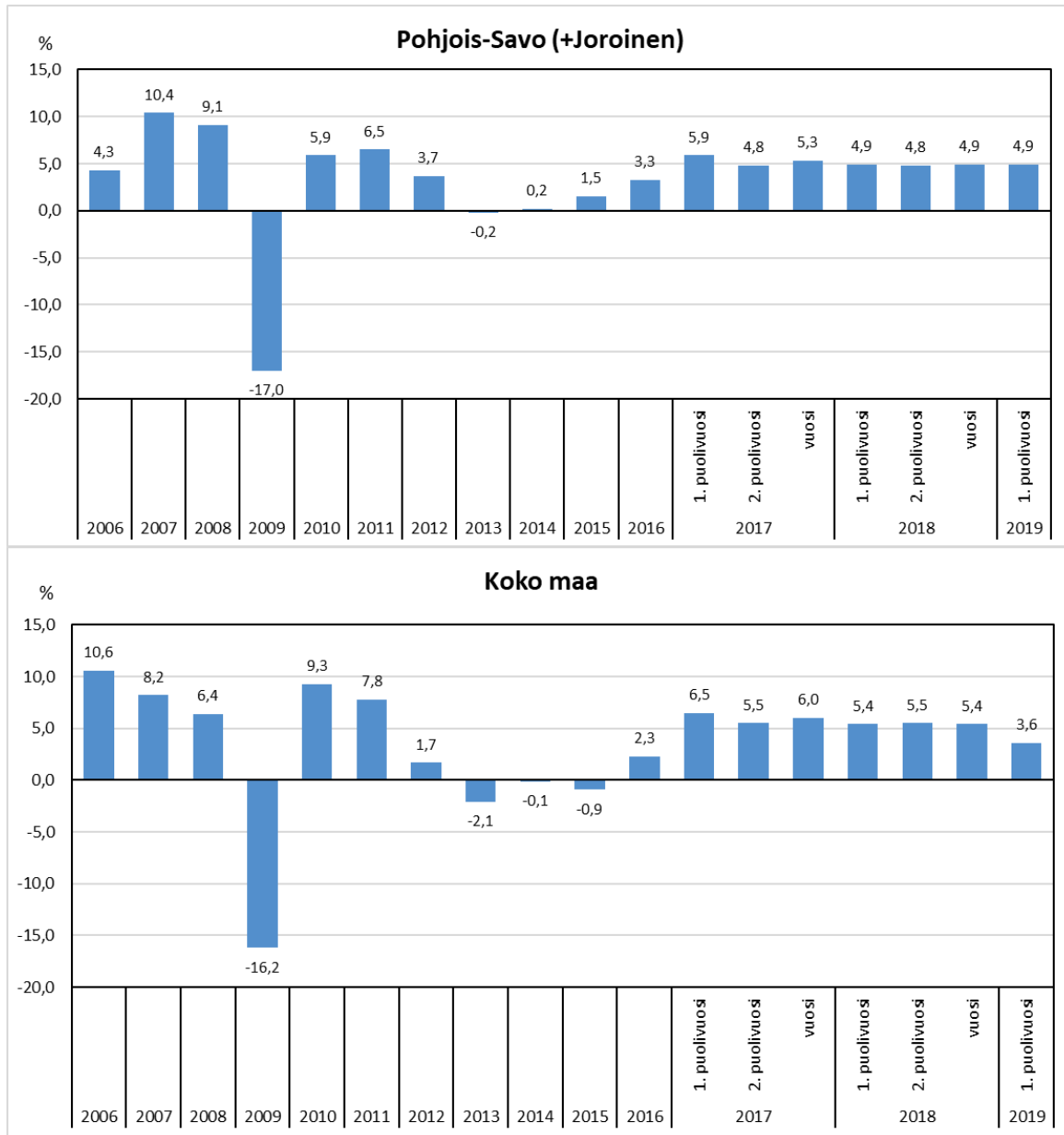
Pohjois-Savossa oli elokuun lopussa 10 188 työtöntä työnhakijaa, mikä on 750 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömien määrä maakunnassa on alentunut 6,6 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Pohjois-Savon työttömyys aleni viime vuoden aikana muuta maata hitaampaan tahtiin, mutta kuluvan vuoden aikana vastaavasti työttömyys on kehittänyt koko maan keskiarvoa suotuisemmin. Seutukunnittain tarkasteltuna työttömyys on viime vuoden vastaavasta ajasta alentunut suhteellisesti eniten Koillis-Savossa (-16 %), Sisä-Savossa ja Varkauden seudulla työttömyys on alentunut 10 %, Ylä-Savossa 6 % ja Kuopion seudulla 5 %. Työttömyyden maltilliseen laskuun uskotaan vielä seuraavan puolen vuoden ajan.

Maakunnan nuoria, alle 25-vuotiaita oli elokuun lopussa työttömänä 1 451, mikä on 11 % vähemmän kuin vuosi sitten. Nuorten työttömien määrä on laskenut viimeiset kolme vuotta, pois lukien viime syksynä ollut ajanjakso, jolloin nuorten työttömien määrä ei enää juurikaan vähentynyt. Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut keväästä 2016 lähtien. Pohjois-Savon työttömistä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleita oli elokuun lopussa 3 300, mikä on 7,5 % vähemmän kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana.

Työvoiman kysyntä on edelleen vilkasta ja uusia avoimia työpaikkoja on kuluvan vuoden aikana ilmoitettu TE-toimistoon poikkeuksellisen paljon. Lomautettujen määrä on edelleen hyvin kohtuullinen (412 lomautettua 8/2019). Perinteisesti lomautukset kohdistuvat miesvaltaisille aloille, lähes 90 % lomautetuista on miehiä. Muutamia ilmoituksia yritysten tulevista yt-neuvotteluista on kuitenkin jo julkaistu.

1 Aluetalous Pohjois-Savossa ja koko maassa

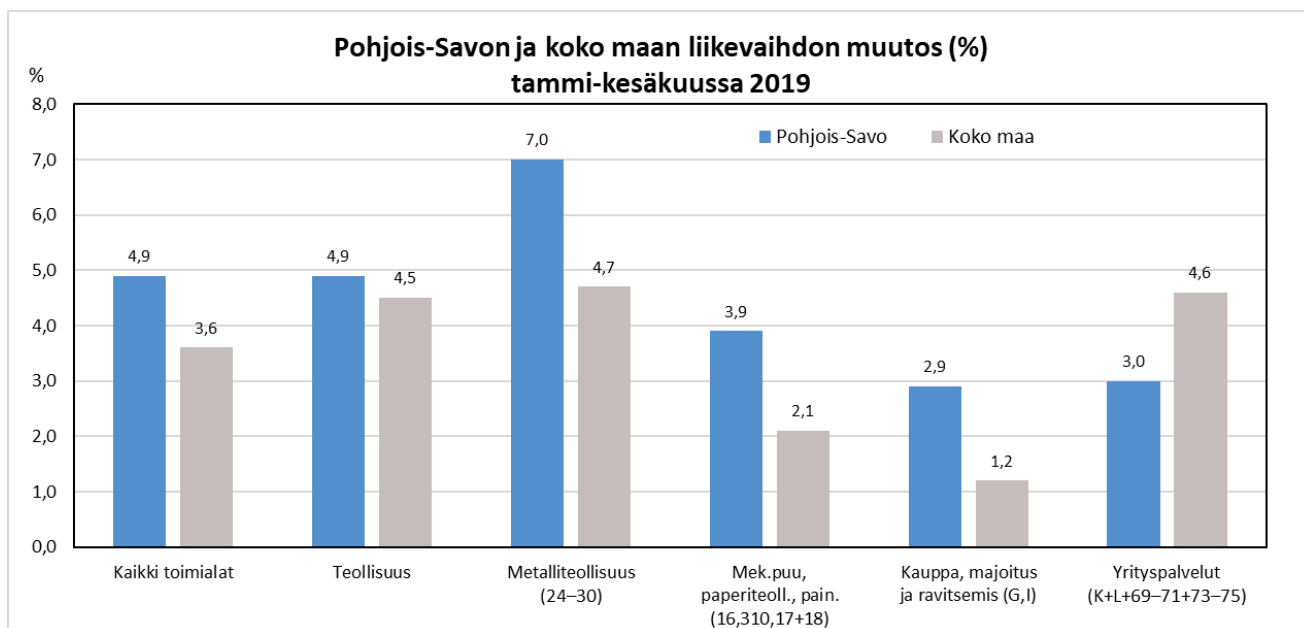
1.1 Liikevaihto

Tässä aluetalouskatsauksessa kuvataan Pohjois-Savon alueen elinkeinoelämän liikevaihdon, viennin ja palkkojen kehitystä vuoden 2019 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana. Katsaus on tiivis päätoimiala-analyysi, joka tarkentuu toimialoittain ja seuduittain koko vuoden katsauksessa keväällä 2020.

Vuoden 2019 alkupuolisko osoittaa tasaisen kasvun jatkuvan Pohjois-Savossa. Koko maassa tilanne on samansuuntainen, joskin alkuvuonna aavistuksen Pohjois-Savoa heikompi. Alkuvuoden kehitys on ollut vielä koh-

tuullisella tasolla. Suomen vientimarkkinoiden kasvu on kuitenkin hidastumassa varsinkin euroalueella, ja epävarmuus maailmantaloudessa jatkuu. Myös asuntorakentaminen on hiljenemässä, eikä tue investointien kasvua entiseen tapaan. Työllisyyden kasvu ja palkan korotukset ovat tukeneet ostovoiman kasvua, mutta kuluttajien luottamus Suomen talouteen on heikkenevässä. Indikaattorimallien mukaan Suomen talouskasvu onkin pysähtymässä kolmannella vuosineljänneksellä. Työllisyyden kasvu hyytyi jo kesän aikana.

Teollisuudessa koko maa on saavuttanut Pohjois-Savon kasvutason. Pohjois-Savossa teollisuuden liikevaihto kääntyi kasvuun vuonna 2015, koko maassa vuotta myöhemmin. Alkuvuonna 2019 teollisuuden liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa +4,9 %, koko maassa kasvua oli +4,5 %.

Pohjois-Savon talouskasvu on vahvasti metalliteollisuuden varassa. Metalliteollisuus kasvatti alkuvuonna

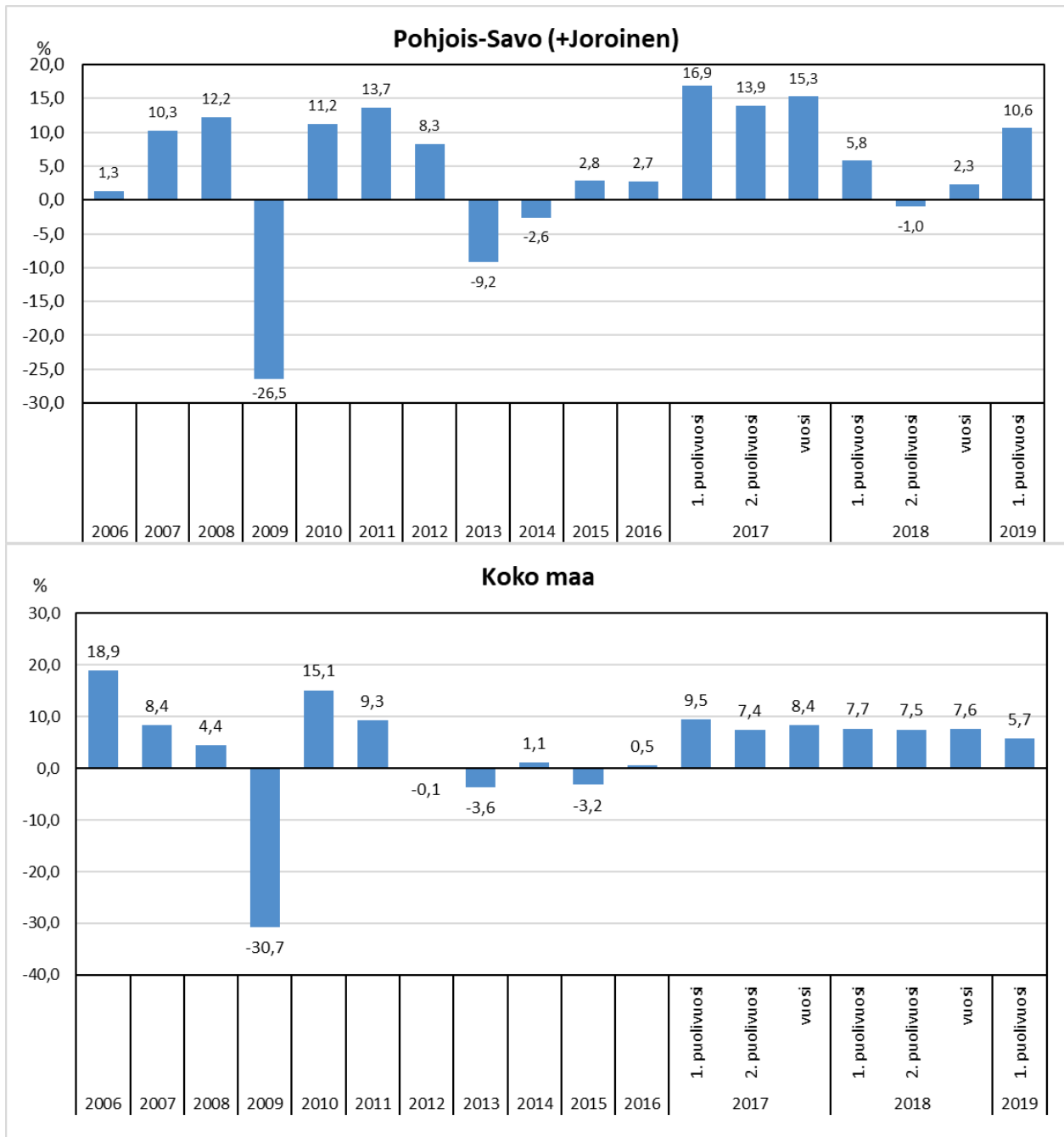
liikevaihtoaan +7,0 %, koko maassa +4,7 %. Metsä- ja puutuoteteollisuudessa kasvua oli 3,9 %, koko maassa 2,1 %.

Kauppan ja matkailun liikevaihdon alkuvuoden kehitys on ollut koko maata parempaa. Alojen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +2,9 %. Yrityspalvelujen liikevaihto kasvoi alkuvuonna +3,0 %.

Liikevaihdon vuosimuutos v. 2006–2019 Pohjois-Savossa ja koko maassa

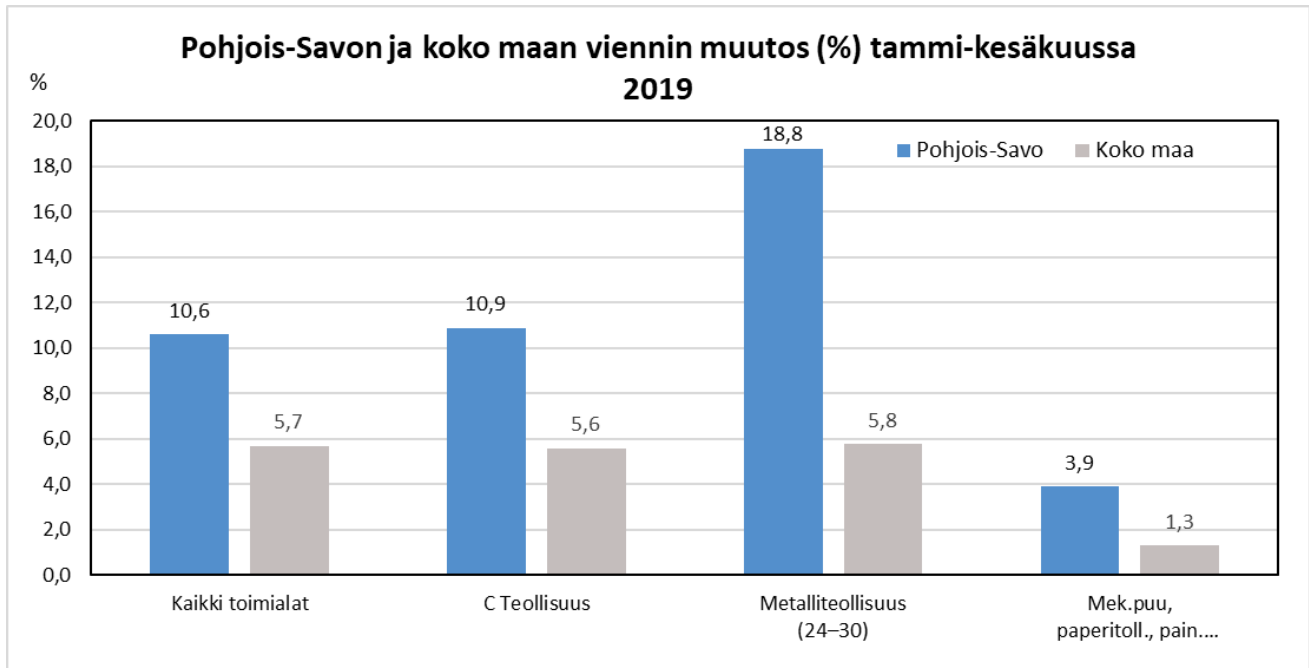
Liikevaihto toimialoittain	2018 M€	Vuosimuutos-%														tammi-kesäkuu 2019
		Keskimäärin v. 2006–2018	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Pohjois-Savo																
A-X Kaikki toimialat	12 704	2,4	4,3	10,4	9,1	-17,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,9	4,9
C Teollisuus	3 751	1,4	2,1	13,8	12,0	-28,8	7,2	8,5	4,1	-5,2	-1,9	1,4	2,7	8,5	3,9	4,9
24-30 Metalliteollisuus	1 425	3,0	-7,6	26,0	20,0	-35,7	7,0	20,7	6,9	-15,3	2,9	4,3	2,8	11,2	4,9	7,0
Mek.puu, paperiteoll., pain.	1 161	-0,4	13,6	5,1	-7,4	-26,2	12,9	-2,4	-0,6	3,8	-2,9	-0,3	4,8	12,5	2,2	3,9
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis	3 939	1,3	4,1	4,9	3,3	-8,4	6,3	4,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	2,0	1,6	2,5	2,9
Uusi yrityspalvelut	598	5,1	7,6	13,7	5,6	-2,8	9,9	13,5	5,1	4,3	-0,1	6,2	-2,0	6,8	7,5	3,0
Koko maa																
A-X Kaikki toimialat	448 757	1,9	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,4	3,6
C Teollisuus	143 503	0,3	13,5	8,3	3,5	-25,5	10,8	8,1	-0,4	-4,5	-2,3	-3,6	0,9	7,7	6,2	4,5
24-30 Metalliteollisuus	67 401	-0,6	14,7	11,5	4,4	-30,6	7,4	6,1	-2,1	-7,6	-2,4	-0,7	0,0	8,8	5,5	4,7
Mek.puu, paperiteoll., pain.	32 128	-0,5	15,5	2,6	-7,0	-23,6	16,8	1,9	-3,8	-3,2	-0,7	0,6	3,4	5,2	6,8	2,1
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis	132 921	1,5	9,1	7,5	6,6	-14,5	8,1	8,2	2,2	-3,0	-0,7	-2,4	1,6	4,7	3,9	1,2
Uusi yrityspalvelut	37 006	4,4	8,9	10,9	8,3	-4,1	3,2	7,3	4,7	1,8	4,7	3,7	4,9	6,3	5,7	4,6

1.2 Vienti

Alkuvuonna Pohjois-Savon vienti piristyi verrattuna vuoden takaiseen, kasvua alkuvuonna 10,6 %. Koko maassa vienti (+5,7 %) jatkaa varsin tasaista kasvua. Vienti on ollut erittäin vahvaa Pohjois-Savon suurimmalla vientialalla eli metalliteollisuudessa (+18,8 %). Koko maassa kasvua oli +5,8 %. Puutuoteteollisuus piristyi alkuvuonna +3,9 % kasvuun, vuosi 2018 oli heikompi vuosi. Koko maassa alkuvuoden kasvu oli 1,3 %.

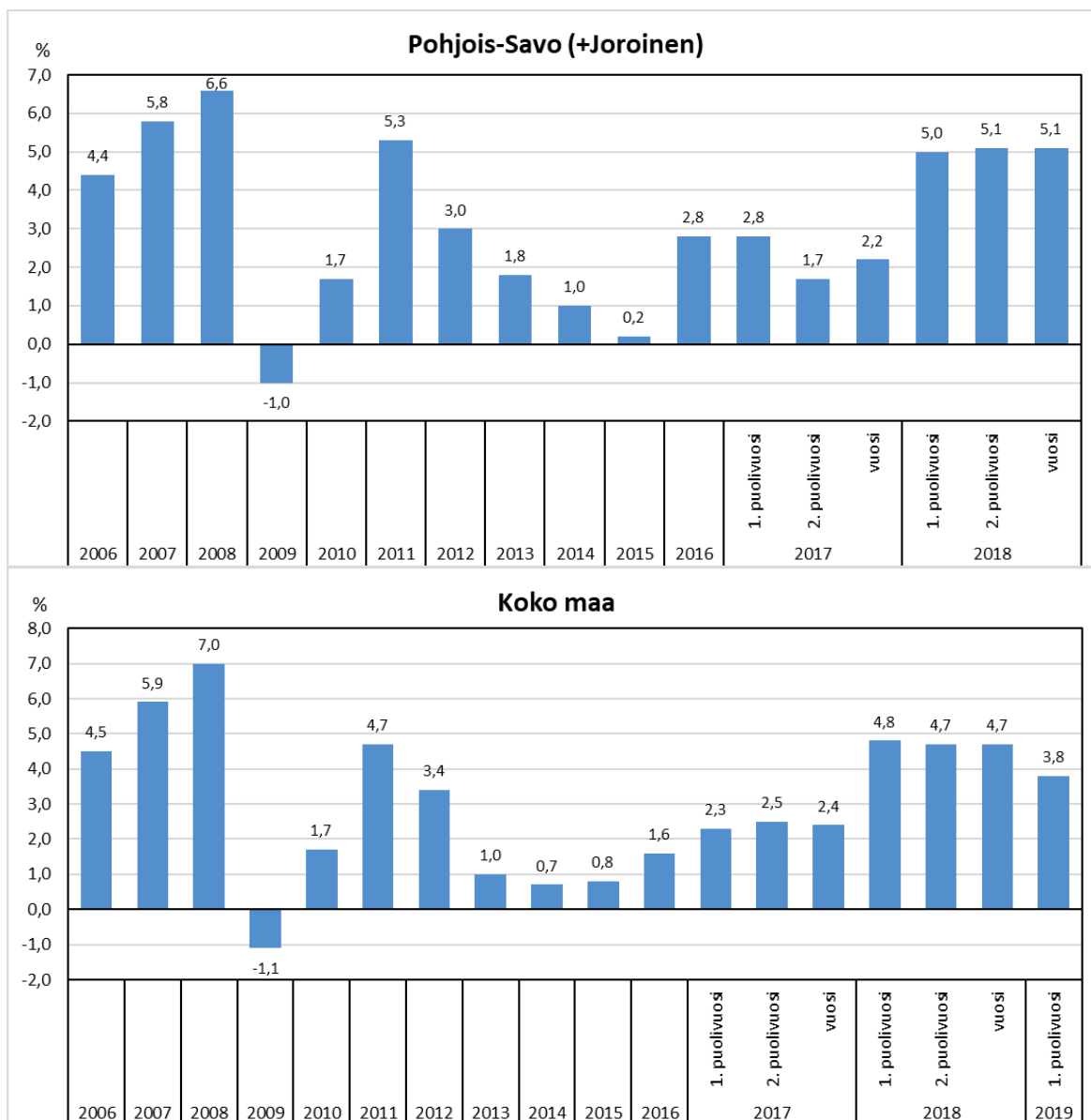
Mikäli alkuvuoden kaltainen kehitys jatkuu teollisuudessa, päästään viennissä vuoden 2017 huipputasolle. Tulee kuitenkin huomioida, että puolivuotismuutokset voivat vaihdella voimakkaasti, riippuen miten suurimpien yritysten isot tilaukset kirjautuvat. ETLA ennustaa, että vienti tukee talouskasvua vielä tänä vuonna, mutta ensi vuodesta lähtien kasvu on kotimaisen kysynnän varassa.

Vientiliiketoiminnan vuosimuutos v. 2006–2019 Pohjois-Savossa ja koko maassa

	2018 M€	Keski- määrin v. 2006– 2018	Vuosimuutos-%													tammi- kesäkuu 2019
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Pohjois-Savo																
A-X Kaikki toimialat	2 028	2,5	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	2,3	10,6
C Teollisuus	1 591	1,8	-2,3	10,2	13,4	-27,3	9,5	12,5	9,1	-10,5	-3,2	-0,3	2,5	15,8	0,8	10,9
24-30 Metalliteollisuus	736	3,3	-18,5	22,9	27,5	-29,9	-0,6	29,8	12,1	-21,1	1,7	-3,7	2,7	19,0	1,2	18,8
Mek.puu, paperitoll., pain.	641	0,2	22,3	2,6	-6,6	-26,2	16,1	-4,3	1,6	4,2	0,7	1,5	7,1	14,1	-1,7	3,9
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis
Uusi yrityspalvelut
Koko maa																
A-X Kaikki toimialat	123 800	0,7	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,7
C Teollisuus	82 279	0,3	17,0	7,7	3,1	-28,2	12,3	7,1	0,1	-3,3	-1,6	-4,6	0,4	9,0	8,2	5,6
24-30 Metalliteollisuus	39 545	-0,8	17,5	10,5	4,9	-30,8	8,4	4,0	-3,2	-6,6	-1,8	-2,8	-1,8	9,9	7,2	5,8
Mek.puu, paperitoll., pain.	25 646	-0,1	16,2	0,0	-8,8	-24,5	19,0	3,0	0,3	-1,1	-0,3	1,6	2,7	5,1	8,1	1,3
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis
Uusi yrityspalvelut

1.3 Palkkasumma

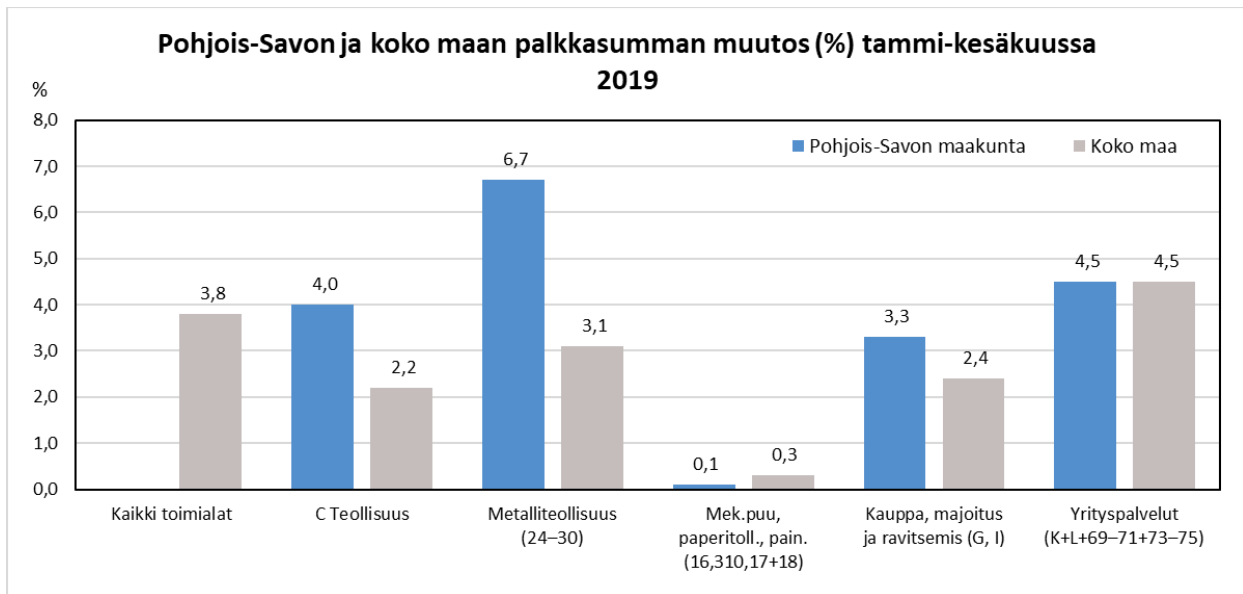

Palkkasumman osalta tilastokeskus ei ole voinut toimittaa kaikkien toimialojen yhteenlaskettua tietoa alueellisesti. Tilastokeskuksen mukaan palkkasumma -indeksien aineistona käytetään verottajan tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja, joissa on ollut alkuvuodesta 2019 vajavuuksia johtuen yritysten ja yhteisöjen ilmoitusten puutteellisuudesta. Ongelmat koskevat julkisen sektorin tietoja.

Tarkasteltaessa muiden toimialojen palkkasumman kehitystä, voidaan todeta, että kehitys on ollut hyvällä

tasolla. Teollisuudessa palkkasumma kasvoi alkuvuonna +4,0 %, koko maassa +2,2 %. Metalliteollisuudessa kasvua oli +6,7 %, koko maassa +3,1 %. Alkuvuoden tietojen perusteella teollisuuden palkkasummakehitys jatkaa kolmatta vuotta hyvällä tasolla. Tämä kasvuvauhti tarkoittaa työntekijämäärän kasvua.

Metsä- ja puutuoteteollisuuden palkkasumma säilyi Pohjois-Savossa ja koko maassa lähes ennallaan. Kaupan palkkasumma kasvoi +3,3 % ja yrityspalvelun +4,5 %.

Palkkasumman vuosimuutos v. 2006–2019 Pohjois-Savossa ja koko maassa

	2018 M€	Keski- määrin v. 2006– 2018	Vuosimuutos-%													tammi- kesäkuu 2019	
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Pohjois-Savo																	
A-X Kaikki toimialat	3 336	2,6	4,4	5,8	6,6	-1,0	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	5,1		
C Teollisuus	525	0,8	2,1	6,3	6,3	-14,3	-2,4	6,8	3,7	-3,1	-1,9	1,8	0,6	3,4	5,8	4,0	
24-30 Metalliteollisuus	257	2,9	5,6	12,7	11,8	-15,2	-0,9	10,0	4,3	-2,7	2,7	4,6	-1,1	6,1	8,6	6,7	
Mek.puu, paperitoll., pain.	99	-2,8	0,6	-0,7	0,9	-23,9	-7,4	5,0	3,9	-8,9	-6,4	-2,4	0,3	2,7	4,9	0,1	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis	364	2,4	5,1	5,2	6,7	-0,4	1,8	5,2	4,6	3,0	0,5	0,2	0,9	0,5	3,4	3,3	
Uusi yrityspalvelut	232	3,3	5,3	6,5	8,3	2,6	5,0	4,0	3,3	3,5	-1,4	-0,3	1,5	3,2	6,5	4,5	
Koko maa	0																
A-X Kaikki toimialat	87 433	2,5	4,5	5,9	7,0	-1,1	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,7	3,8	
C Teollisuus	14 172	0,3	3,7	4,4	3,9	-9,1	-1,7	4,1	0,5	-2,0	-0,5	0,2	-1,2	1,6	3,9	2,2	
24-30 Metalliteollisuus	7 113	0,5	4,0	6,4	6,6	-10,0	-3,1	5,0	1,0	-2,8	-0,2	1,1	-2,4	1,1	5,4	3,1	
Mek.puu, paperitoll., pain.	2 364	-2,4	3,7	-3,2	-6,8	-13,5	-1,7	1,7	-2,9	-2,3	-2,0	-1,1	-0,6	0,5	2,2	0,3	
G, I Kauppa, majoitus ja ravitsemis	10 794	2,5	5,0	6,4	7,4	-1,3	1,0	5,3	3,9	1,2	0,7	0,1	1,9	1,9	3,8	2,4	
Uusi yrityspalvelut	8 542	3,9	6,5	9,4	9,6	-1,0	1,7	5,3	4,9	2,2	1,4	2,9	4,2	4,9	6,3	4,5	

2 Aluetalous Seuduttain

Kaikki toimialat (A–X)	2018 M€	Keski- määrin v. 2006– 2018	Vuosi- muutos-%														tammi- kesäkuu 2019
			2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Liikevaihto																	
Kuopion seutukunta	6 876	2,9	6,3	10,7	11,8	-14,1	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	5,9	6,4	
Varkauden seutukunta (+Joroinen)	1 941	-0,3	-2,7	8,5	9,6	-23,1	0,3	1,2	3,1	-9,7	-0,1	1,3	1,5	4,6	3,9	3,8	
Suppea Ylä-Savo (Iisalmi+Kiuruvesi+ Lapinahti+Sonkajärvi+Vieremä)	2 616	3,1	6,0	12,9	8,1	-18,7	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,1	3,6	8,0	4,7	3,5	
Koillis-Savon seutukunta	309	1,2	5,5	9,6	1,4	-21,6	6,2	9,4	15,9	-5,6	0,6	1,1	-6,4	10,9	-0,7	-6,2	
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	956	3,4	11,0	7,1	1,1	-9,6	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	-0,1	4,8	10,0	1,2	2,3	
Pohjois-Savo (+Joroinen)	12 704	2,4	4,3	10,4	9,1	-17,0	5,9	6,5	3,7	-0,2	0,2	1,5	3,3	5,3	4,9	4,9	
Koko maa	448 757	1,9	10,6	8,2	6,4	-16,2	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,4	3,6	
Palkkasumma																	
Kuopion seutukunta	2 082	3,4	4,6	7,0	7,7	2,2	2,6	6,0	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,5		
Varkauden seutukunta (+Joroinen)	418	0,6	3,3	0,8	4,2	-7,1	-4,9	4,0	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	3,9		
Suppea Ylä-Savo (Iisalmi+Kiuruvesi+ Lapinahti+Sonkajärvi+Vieremä)	553	2,6	5,2	7,3	6,9	-4,9	4,4	6,4	3,7	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	5,1		
Koillis-Savon seutukunta	91	-0,1	4,7	5,5	4,5	-8,3	3,8	3,6	7,4	-7,0	-5,2	0,4	-7,0	-1,8	4,8		
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	189	1,8	4,3	3,2	4,0	1,4	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,3	2,4	1,5	2,7		
Pohjois-Savo (+Joroinen)	3 336	2,6	4,4	5,8	6,6	-1,0	1,7	5,3	3,0	1,8	1,0	0,2	2,8	2,2	5,1		
Koko maa	87 433	2,5	4,5	5,9	7,0	-1,1	1,7	4,7	3,4	1,0	0,7	0,8	1,6	2,4	4,7	3,8	
Vienti- liikevaihto																	
Kuopion seutukunta	671	3,0	18,7	10,4	14,3	-26,0	13,6	18,3	5,8	0,3	-8,4	10,1	-3,5	9,9	3,3	6,8	
Varkauden seutukunta (+Joroinen)	578	-0,7	-14,8	4,0	21,3	-23,7	-1,1	7,0	11,7	-21,7	-0,4	-13,4	4,1	13,3	0,7	18,2	
Suppea Ylä-Savo (Iisalmi+Kiuruvesi+ Lapinahti+Sonkajärvi+Vieremä)	526	6,5	14,0	28,9	5,5	-28,5	18,2	19,7	3,4	-5,6	3,9	21,0	4,9	22,2	5,4	11,3	
Koillis-Savon seutukunta																	
Sisä-Savon kunnat+Keitele+Pielavesi	209	5,0	28,8	0,0	-4,7	-12,5	36,8	7,7	-1,1	23,5	-2,1	-2,5	16,7	23,6	-9,0	1,6	
Pohjois-Savo (+Joroinen)	2 028	2,5	1,3	10,3	12,2	-26,5	11,2	13,7	8,3	-9,2	-2,6	2,8	2,7	15,3	2,3	10,6	
Koko maa	123 800	0,7	18,9	8,4	4,4	-30,7	15,1	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,6	5,7	

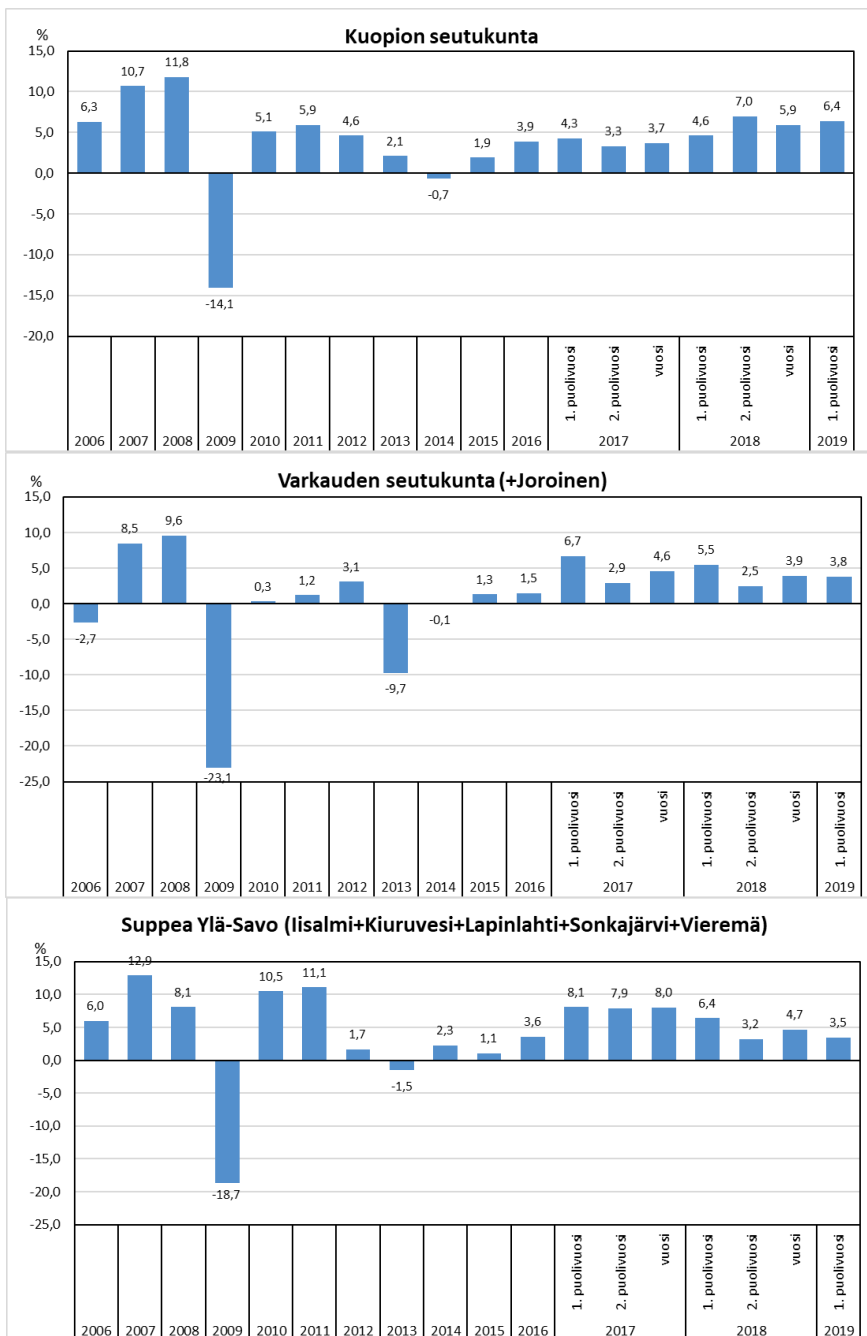
2.1 Liikevaihto

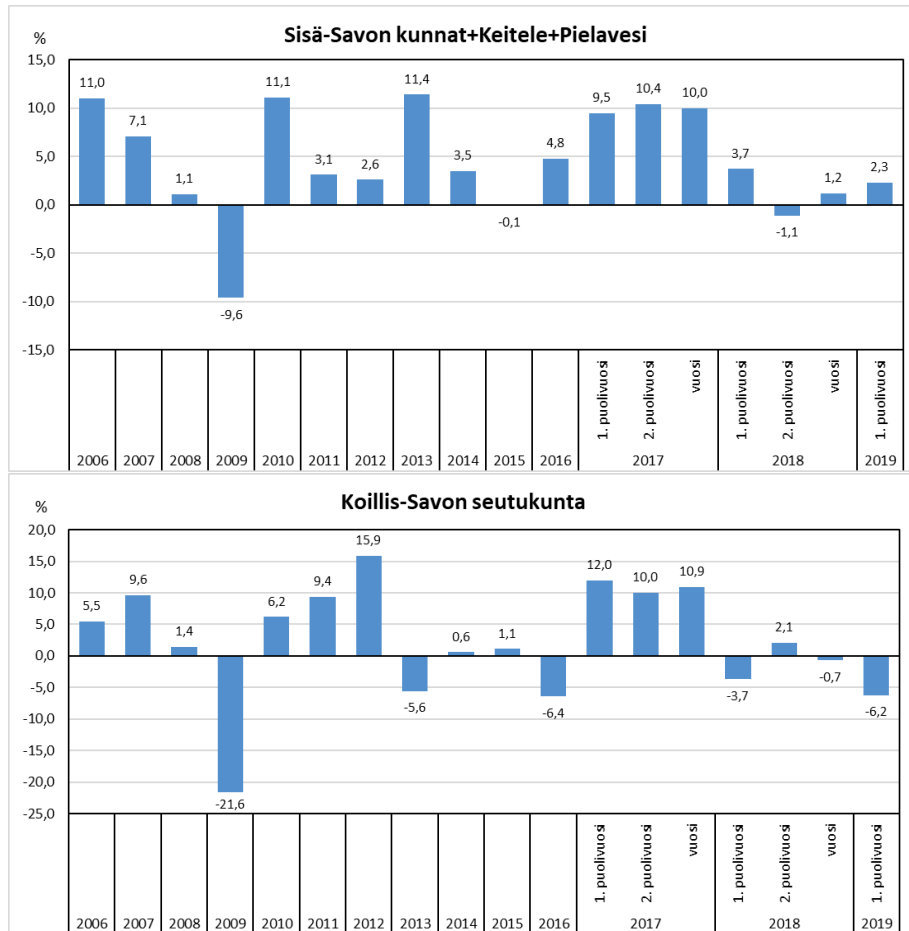
Pohjois-Savossa yritysten liikevaihdon muutos tammi-kesäkuussa 2019 oli +4,9 % ja koko maassa +3,6 %. Liikevaihto kasvoi kaikilla seuduilla pl. Koillis-Savo. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta on 2,8 %.

Kuopion seudulla liikevaihto kasvoi alkuvuonna +6,4 %. Hyvä tasainen kasvu näyttää jatkuvan. Varkauden seudulla liikevaihdon vuotuiset vaihtelut sekä ylös että alas ovat olleet suuria. Vuoden 2019 alkupuoliskolla Varkauden liikevaihto nousi +3,8 %, mikä on pitkän ajan keskiarvon yläpuolella. Varkaudella näyttää nyt tulevan

jo kolmas selkeä kasvun vuosi. Ylä-Savossa alkuvuonna 2019 liikevaihto kasvoi +3,5 %, hieman pitkän ajan keskiarvoa paremmin.

Sisä-Savossa tammi-kesäkuussa 2019 liikevaihto kasvoi +2,3, hieman pitkän ajan kasvua heikommin. Koillis-Savo on nykyisin pieni tilastoalue, missä muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Vuosi 2017 oli liikevaihdon osalta vielä hyvä, mutta alkuvuoden 2019 tietojen perusteella tästä olisi tulossa toinen heikko vuosi.

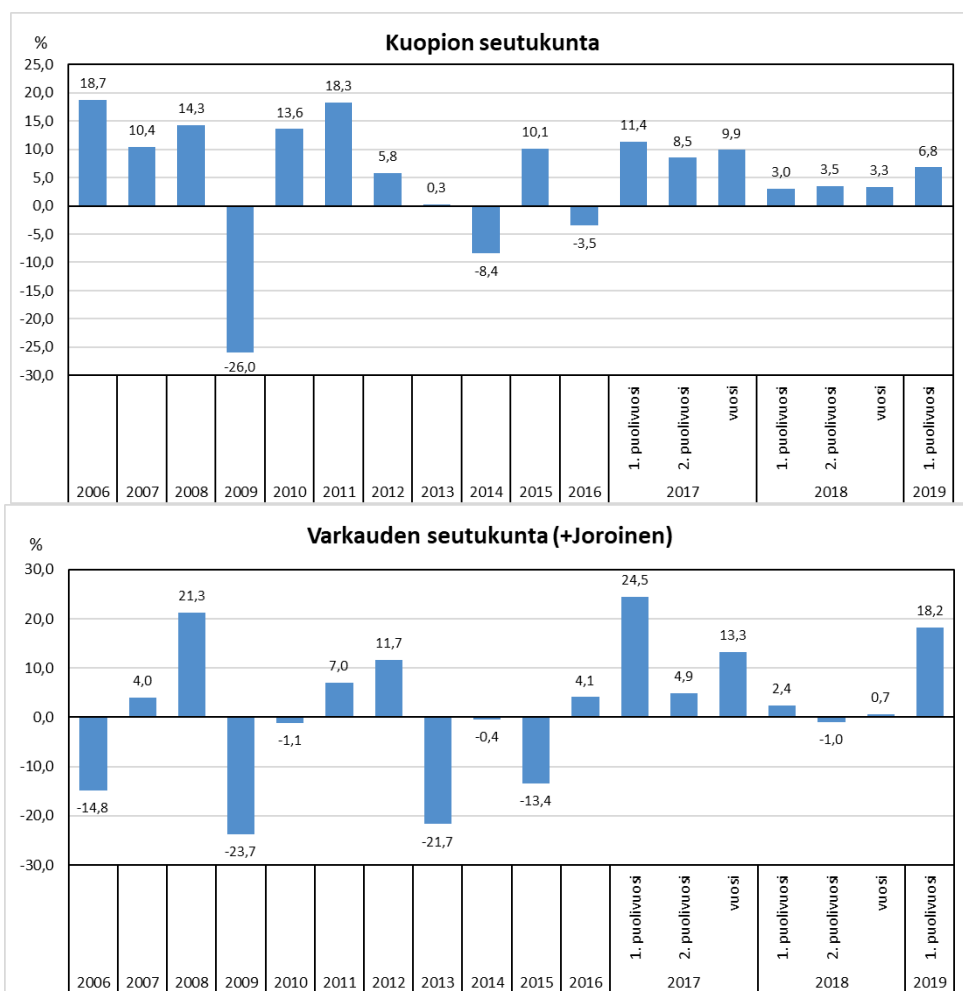
2.2 Vienti

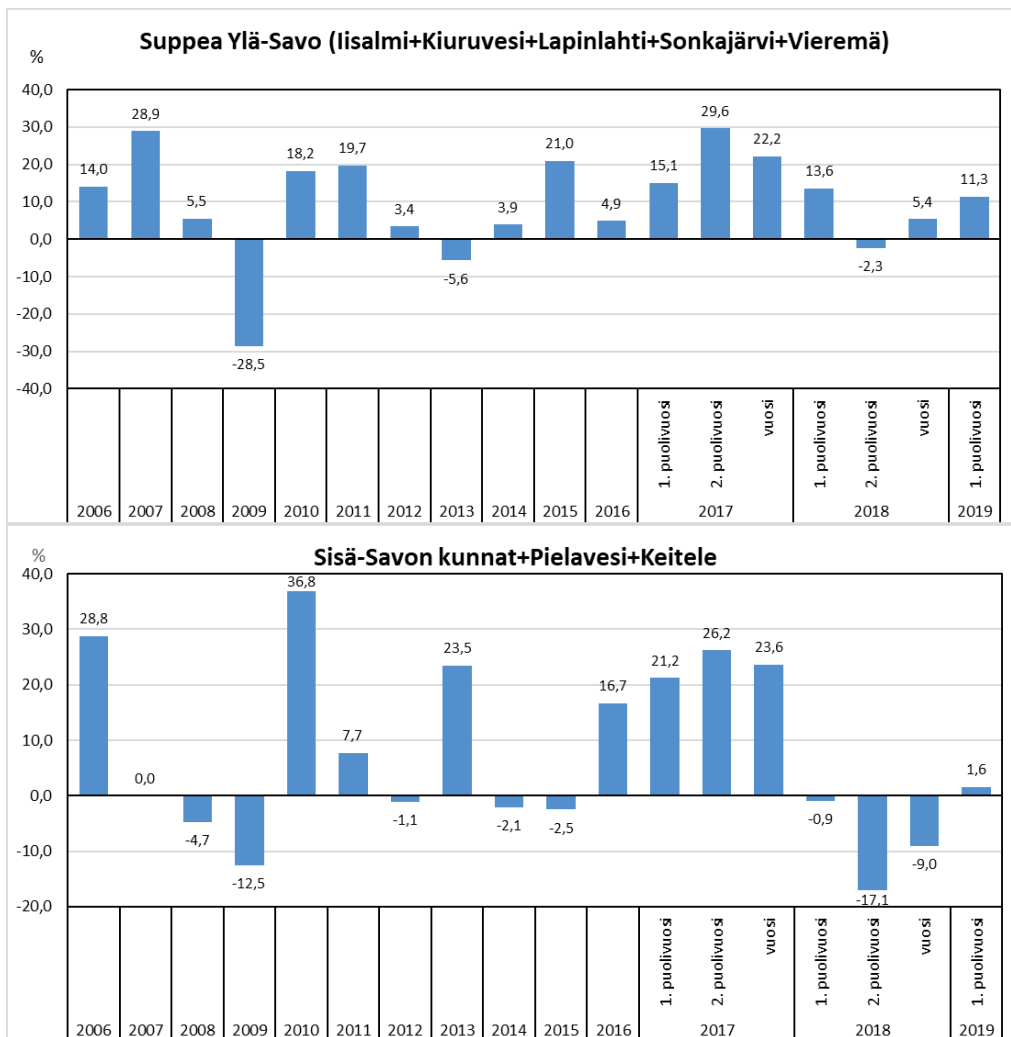
Pohjois-Savossa viennin vuosikasvu on pidemmällä aikavälillä ollut 2,5 % tasolla, kun koko maassa se on noin 0,7 %.

Varkauden seutua lukuun ottamatta eri seutujen viennin pitkän ajan keskiarvo on hyvällä tasolla. Sisä-Savossa 5,0 %, Ylä-Savossa 6,5 % ja Kuopion seudulla 3,0 %. Vuoden 2019 tammi-kesäkuussa vienti kasvoi kaikilla seuduilla. Tarkastelussa tulee huomioida, että vuosi 2018 oli maltillisemmän kasvun vuosi, mutta vuonna 2017 vienti kasvoi jopa 15 %.

Kuopion seudulla alkuvuoden vientikehitys (6,8 %) on ollut selvästi parempaa kuin pitkän ajan keskiarvo. Ylä-Savossa kone- ja metalliyrittäjien ketju on kovassa kasvussa ja sen tuotteista pääosa menee vientiin. Hyvä kasvuvire on jatkunut alkuvuonna 2019 ja vienti kasvoi +11,3 %. Varkauden seudulla viennin arvo nousi jopa +18,2 % alkuvuonna, eli tulossa olisi selkeä kasvun vuosi.

Sisä-Savossa vuodet 2016-2017 olivat voimakkaan kasvun vuosia, mutta nyt kasvu on tasaantunut. Alkuvuonna vienti kasvoi 1,6 %.

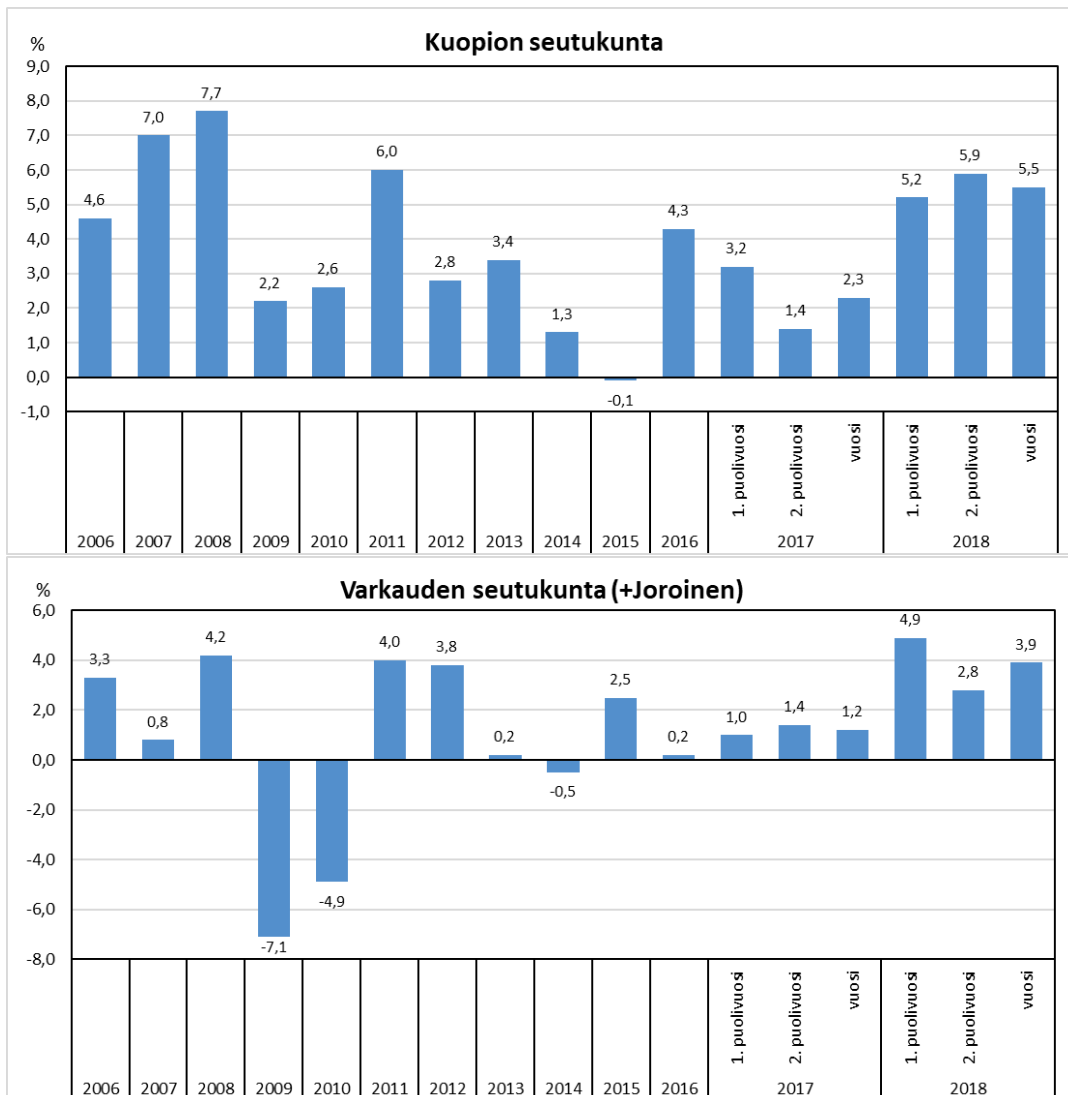

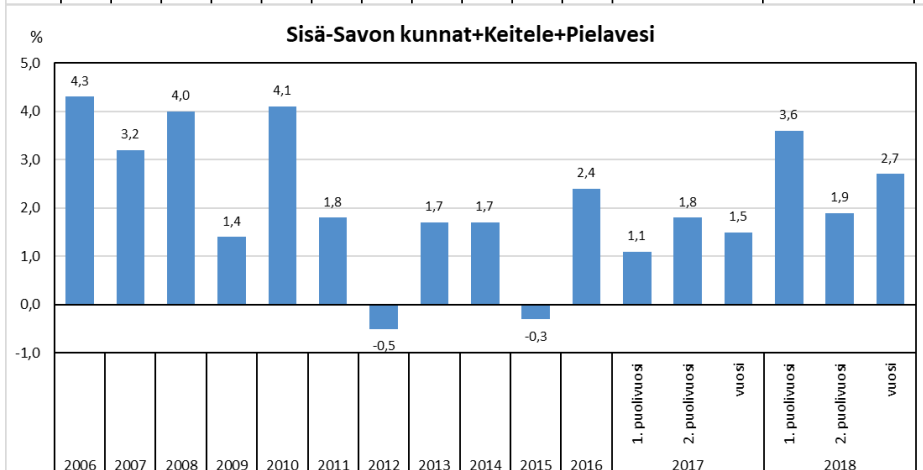
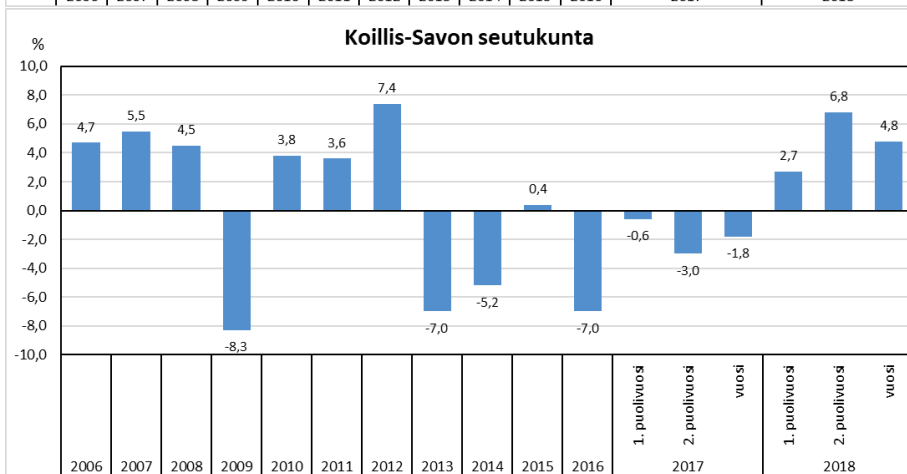
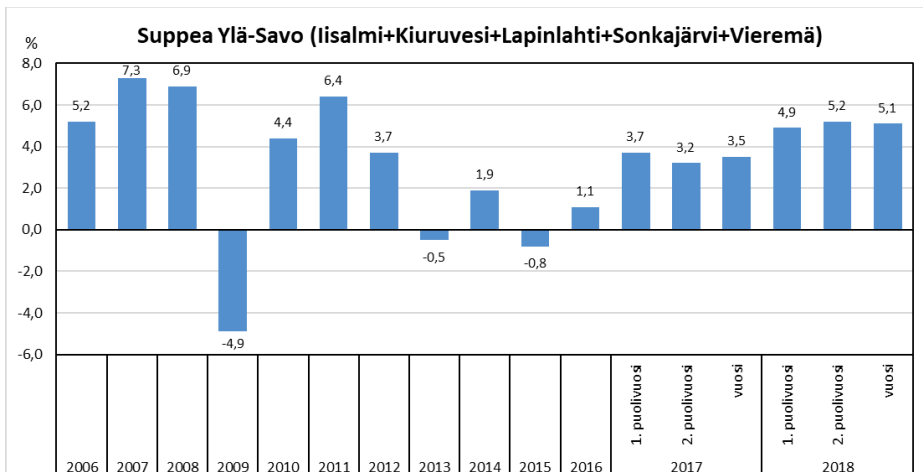

2.3 Palkkasumma

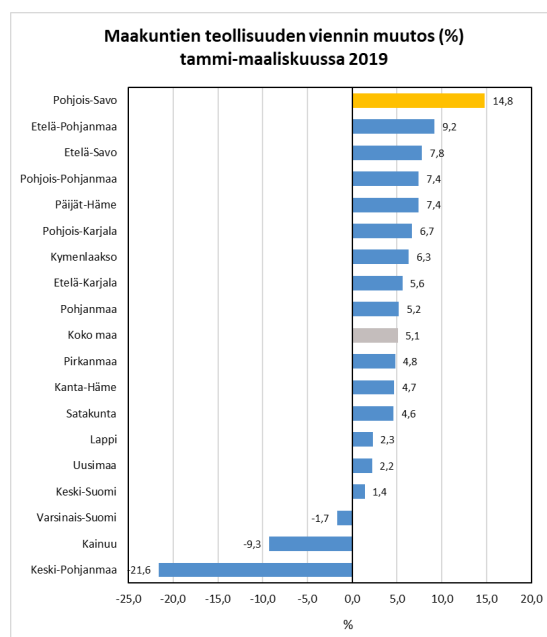
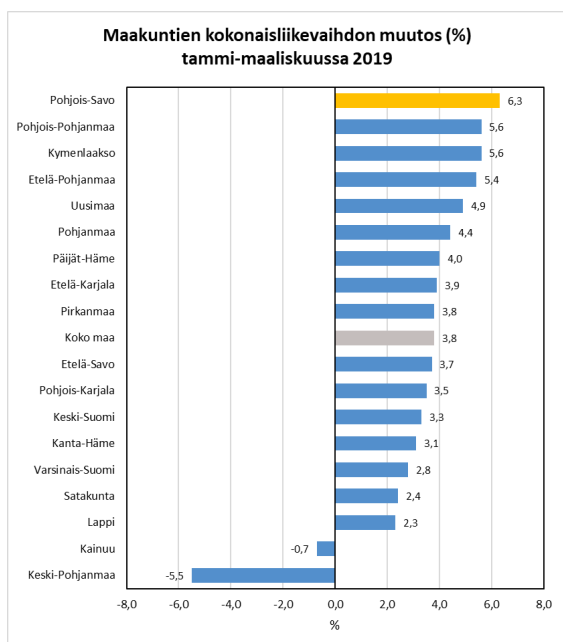
Pohjois-Savossa (2,6 %/v) ja koko maassa (2,5 %/v) palkkasumman kasvu on vuosina 2006-2018 ollut lähes samalla tasolla. Koko maassa palkkasumma kasvoi 3,8 %. Pohjois-Savon ja seutujen kaikkien toimialojen palkkasummaa tilastokeskus ei ole voinut toimittaa tulorekisteriin liittyvien ongelmien vuoksi.

Kuopion seudun palkkasumman kasvu on ollut Pohjois-Savossa vuosien ajan parasta ja koko maata parempaa. Ylä-Savossa kasvu on ollut koko maan tasolla ja lähellä sitä Sisä-Savossa. Kasvu on ollut näitä heikompaa Varkauden ja Koillis-Savon seuduilla.

3 Maakuntien kehityksen vertailu

Maakuntien vertailutiedot saadaan vain vuoden 2019 ensimmäiseltä neljännekseltä. Kokonaisliikevaihdon kasvu on ollut Q1:llä Pohjois-Savossa maan parasta. Vielä viime vuonna Pohjois-Savo oli heikoimman neljänneksen joukossa maakuntien välisessä vertailussa. Viime vuonna kärjessä olleet Kainuu ja Keski-Pohjanmaa ovat nyt olleet heikoimmat

maakunnat. Em. maakuntia lukuunottamatta liikevaihto kasvoi kaikissa maakunnissa

Teollisuuden viennin kasvu tammi-maalikuussa on ollut niin ikään vahvinta Pohjois-Savossa. Vienti kasvoi Keski-Pohjanmaata, Kainuuta ja Varsinais-Suomea lukuun ottamatta kaikissa maakunnissa. Kyseessä on kuitenkin vasta ensimmäisen neljänneksen tiedot.

4 Työvoimavarat ja työllisyys

Työttömien määrä vielä laskussa

Pohjois-Savossa oli elokuun lopussa 10 188 työtöntä työnhakijaa, mikä on 750 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömistä 60 % sijoittuu Kuopion seudulle, 21 % Ylä-Savon seudulle, 13 % Varkauden seudulle, 4 % Sisä-Savoon ja 3 % Koillis-Savoon.

Työttömien määrä maakunnassa on alentunut 6,6 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Pohjois-Savon työttömyys aleni viime vuoden aikana muuta maata hitaampaan tahtiin, mutta kuluvan vuoden aikana vastaavasti työttömyys on kehittynyt koko maan keskiarvoa suotuisammin. Seutukunnittain tarkasteltuna työttömyys on viime vuoden vastaavasta ajasta alentunut suhteellisesti eniten Koillis-Savossa (-16 %). Sisä-Savossa ja Varkauden seudulla työttömyys on alentunut 10 %, Ylä-Savossa 6 % ja Kuopion seudulla 5 %. Työttömyyden maltilliseen laskuun uskotaan vielä seuraavan puolen vuoden ajan.

Työttömyyden kesto on jo aavistuksen pitkittynyt, sillä 3 kuukauden kuluttua työttömyyden alkamisesta oli edelleen työttömänä 43,9 % (vajaa vuosikeskiarvo). Vastaava luku vuosi sitten oli 38 %.

Työttömistä miehiä on noin 60 % ja naisia 40 %. Sukupuolijakaumaan vaikuttaa kausivaihtelun sijaan, että kesäaikaan naisten osuus on hiukan edellä mainittu suurempi. Työttömistä yli 50 -vuotiaita on 40 % ja nuoria, alle 25-vuotiaita 14 %. Yli puolella on keskiasteen tutkinto ja noin 25 % on pelkän perusasteen tutkinnon varassa. Eriasteisen korkeakoulututkinnon suorittaneita työttömiä on noin 17 %.

Maakunnan nuoria, alle 25-vuotiaita oli elokuun lopussa työttömänä 1 451, mikä on 11 % vähemmän kuin vuosi sitten. Nuorten työttömien määrä on laskenut viimeiset kolme vuotta, pois lukien viime syksynä ollut ajanjakso, jolloin nuorten työttömien määrä ei enää juurikaan vähentynyt. Työttömien määrä saavuttikin vuoden vaihteessa edellisen vuoden tason. Kuluvan vuoden aikana työttömien

nuorten määrä on kuitenkin kääntynyt uudelleen laskuun. Laskua on ollut eniten Ylä-Savon seudulla (-13 %). Kuopion ja Varkauden seuduilla nuorten työttömien määrä on laskenut noin 10 %, mutta Sisä-Savossa ja koillis-Savossa työttömien määrät ovat pysyneet viime vuoden tasolla.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut keväästä 2016 lähtien. Pohjois-Savon työttömistä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleita oli elokuun lopussa 3 300, mikä on 7,5 % vähemmän kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana. Pitkäaikaistyöttömyys laskee edelleen hiukan nopeampaan tahtiin, kuin työttömyys keskimäärin, mutta työttömyyden aleneminen on jo huomattavasti hitaampaa kuin vuosi sitten. Seutukunnittain pitkäaikaistyöttömyyden laskussa on suuria eroja. Suhteellisesti eniten pitkäaikaistyöttömyys on laskenut Sisä-Savossa ja Koillis-Savossa, missä pitkäaikaistyöttömiä oli elokuun lopussa 16 % edellisestä vuodesta vähemmän. Vastaavat luvut Ylä-Savon seudulla on 15 % ja Varkauden seudulla 12 %. Kuopion seudulla pitkäaikaistyöttömien väheneminen on keskimääräistä työttömyyttä hitaampaa, vain 4 %.

Rakennetyöttömyyteen laskettavien yhteismäärä, käsittäen kuukauden lopussa pitkäaikaistyöttömien, rinnasteisten pitkäaikaistyöttömien, palveluilta työttömäksi jääneiden ja palveluilta palveluihin siirtyneiden määrä oli elokuun lopussa 6 500, mikä on 660 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten.

Ulkomaalaisia työttömiä oli elokuun lopussa 529, mikä on 3,8 % viime vuotta vähemmän.

Työvoiman kysyntä on edelleen vilkasta ja uusia avoimia työpaikkoja on kuluvan vuoden aikana ilmoitettu TE-toimistoon poikkeuksellisen paljon. Yritysten kanssa yhteistyössä järjestettäviä rekrytointikoulutuksia on myös käynnistynyt runsaasti. Lomautukset ovat olleet ensimmäisen vuosipuoliskon ajan edellistä

vuotta vähäisempiä. Lomautettujen määrä on edelleen hyvin kohtuullinen (412 lomautettua 8/2019). Perinteisesti lomautukset kohdistuvat miesvaltaisille aloille, lähes 90 % lomautetuista

on miehiä. Muutamia ilmoituksia yritysten tulevista yt-neuvotteluista on kuitenkin jo julkaistu.

Liite: Tietosisällön kuvaus

Aluetaloustilaston liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus asiakaskohtaisena tietopalveluna. Joitakin tietoja ja kuviota on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta, johon voi olla yhteyksissä työllisyyttä koskevien yhteydenottojen osalta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2019 ensimmäisen puolivuotisjakson tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta. Seurantakauden vuosimuutosten keskiarvot on laskettu erillisen laskukaavan mukaan, jossa tarkastellaan mm. ajanjakson alun ja lopun keskimääräistä vuosimuutosta.

Puolivuositteiset muutostiedot (%) pohjaavat neljännesvuositteisiin muutosprosentteihin, jotka on laskettu vertaamalla neljännesvuosisummaa edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin. Alkuvuoden 2019 tiedot ovat siis suuntaa antavia ja voivat myös tarkentua myöhemmin.

Yritysten liikevaihdon ja viennin tilaa voidaan arvioida toimialoittain ja seuduittain perusteellisemmin koko vuoden 2020 osalta ensi keväällä. Työllisyydestä ja väestönmuutoksista saadaan tietoja kuukausittain, jotka ELY-keskus ja Pohjois-Savon liitto julkaisevat säännöllisesti omilla Internet-sivustoillaan.

Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan muutosta suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2015 (2015=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittais-ta suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin ei-taloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2011 verrataan tammikuuhun 2010. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymässä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset euroestimaatit tuotetaan joihinkin tietopalveluihin erillisinä lisätilauksina. Asiakaskohtainen suhdannepalvelu on uudistanut euroestimaattien tuotantotapaa keväällä 2014. Uudessa menetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2015=100), ei siis yritysrekisterin uusinta vuositilastoa kuten aiem-

min. Uuden menetelmän myötä toimialojen euroestimaattisarjat eivät enää jatkossa muutu koko aikasarjan osalta, vaan tiedot päivittyvät ainoastaan samalta ajalta kuin indeksisarjatkin.

Muuttajat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuuluvia eräitä, kuten käyttömaisyserien myyntiä, muita tuottoja, satunnaisia eräitä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95-98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2-12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisesta johtuen tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.

Lisätietoja antavat:

Pohjois-Savon Liitto

Sepänkatu 1, Kuopio, PL 247, 70101 Kuopio
aluekehityssuunnittelija Teemu Juntunen
e-mail: teemu.juntunen(at)pohjois-savo.fi
puh. +358 44 7142 670

Pohjois-Savon ELY-keskus (työllisyystietojen osalta)

Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio
Yksikön päällikkö, Yrittäjyys ja Osaaminen
e-mail jan.blomberg(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 026 552